

Witold Hensel

Odercy (Bułgaria), okręg Tołbuchin

Informator Archeologiczny : badania 8, 306-307

1974

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

nizowana została na terenie tzw. Akropolu w południowo-wschodniej części miasta. Kryje ona zespół pałaców i świątyni królów asyryjskich z IX-VII w. p.n.e. W centralnej partii Akropolu przeprowadzono kilka sondaży. W sondażu południowym znaleziono wykonaną z palonych cegieł cysternę o głębokości 5 m, wewnątrz której znajdowały się fragmenty ceramiczne i połamane kości zwierzęce. Cysterna pochodzi najprawdopodobniej z okresu neoasyryjskiego.

W dwu sondażach w zachodniej części Akropolu odsłonięto kamienny reliefy z przedstawieniami skrzydlatych geniuszy. Jeden w całości doskonale zachowany, drugi z brakującą partią górną, ale jak stwierdzono pozostał w miejscu swego pierwotnego usytuowania a ponadto zawierający nowy, nieznaný dotychczas, typ przedstawienia mitologicznego.

W północnej partii koncesji odkopano fasadę budynku asyryjskiego z dwoma lwami i bykami usytuowanymi symetrycznie po obu stronach wejścia. Badano również pokoje /plan i wystrój/ położone na północ od wzmiankowanej ściany.

ODERCY /Bułgaria/
okręg Tolbuchin

Instytut Historii Kultury Materialnej
PAN w Warszawie

Badania prowadził prof. dr Witold Hensel. Finansowała Polska Akademia Nauk. Szósty sezon badań. Stowisko wielokulturowe okres halsztacki - wczesne średniowiecze IX-XI w.

W trakcie badań stwierdzono, że najstarsze nawarstwienia pochodzą z okresu późnohalsztackiego. Uderzające było bogactwo wyposażenia tego poziomu osadniczego. Szczególnie bogato reprezentowana była ceramika. Cennym uzupełnieniem był unikatowa fibula brązowa tzw. lirowata o konstrukcji halsztackiej pochodząca z VIII w. p.n.e. Następne poziomy osadnicze stanowiły osady z okresu wczesnobizantyjskiego, które mogą być datowane na IV i V w. n.e. Starszej osady broniły obwarowania w postaci ściany kamiennej przebudowanej następnie w sposób typowy dla mniejszych twierdz z czasów Teodozjusza II, tj. poszerzonej do ponad trzech metrów. Ścianę umacniały wieże, których do tej pory odsłonięto cztery. Mieszczą się one z wyjątkiem jednej na ścianie północnej i nie posiadają jednolitego planu. Najwcześniej odsłonięta, mieszcząca się w północno-wschodniej części obwarowań posiada kształt pięcioboczny. Widoczne są tutaj ślady kilkakrotnej przebudowy. W końcowej fazie funkcjonowania wieży zlokalizowano tutaj pracownię kuźniczą. Wstępne rozpoznanie wskazuje iż wieża była wzniesiona na konstrukcjach pochodzących z okresu późnohalsztackiego.

Nie udało się dotąd odsłonić bram wiodących do twierdzy, jednakże wyraźnie rysujące się już w tej chwili celowe rozplanowanie przestrzeni wewnętrznej i sugestywnie zaznaczające się ciągi ulic pozwalają na hipotetyczne wskazanie ich położenia.

Na podstawie dotychczasowych badań można było ustalić, że na przestrzeni wczesnego średniowiecza występowały trzy fazy rozwoju osady wzniesionej na rozwaliskach twierdzy wczesnobizantyjskiej. Pierwszej z nich odpowiadały drążone w ruinach, w przybliżeniu kwadratowe domostwa o wymiarach około 4 x 4 m. Posiadały one jedynie lico od strony wewnętrznej i były wyposażone w piece zbudowane z płyt kamiennych. Drugiej fazie odpowiadają zapewne większe budowle o prostokątnym zarysie, licowane również tylko od strony wewnętrznej. Na podstawie ceramiki i innych za- bytków m.in. złotej monety Bazylego II i Konstantyna VIII obie fazy datować można na wieki IX i X. Najmłodszą fazę zabudowy stanowiły duże prymitywne budowle o zaokrąglonych narożnikach. Ściany ich wzniesione były z pojedynczego rzędu kamieni i posiadały lico również od strony wewnętrznej. Na rozwaliskach najmłodszej fazy osady wczesnośredniowiecznej znajdowało się cmentarzysko szkieletowe, z którego odsłonięto dotąd 14 pochówków.

PALMYRA /Syria/

Polska Stacja Archeologii
Śródziemnomorskiej w Kairze

Badania prowadzili doc.dr hab. Michał Gawlikowski /kierujący pracami w zastępstwie prof.dr. Kazimierza Michałowskiego/, mgr M. Krogulska, mgr P. Bieliński, mgr inż. arch. R. Sobolewski przy współpracy prof. H. J. W. Drijvers i M. Versteegh z Uniwersytetu w Groningen /Holandia/. Finansowała Polska Stacja Archeologii Śródziemnomorskiej w Kairze przy współdziałaniu Uniwersytetu Groningen. Szesnasty sezon badań. Starożytna dzielnica miejska I w.p.n.e. - XII w.p.n.e.

W 1974 roku ekspedycja kontynuowała badania w północno-zachodniej części Obozu Dioklecjana, gdzie odsłonięty został ciąg pomieszczeń biegnących wzdłuż głównej ulicy /tzw. Via Praetoria/. Budynki te można datować na II w.n.e. W sektorze przylegającym do Via Praetoria, na północ od Terapyllonu odsłonięto kompleks zabudowań o charakterze mieszkalnym. Zachowane do wysokości 40-60 cm fragmenty murów wytyczają plan rezydencji z okresu późnorzymskiego.

W zachodniej części badanego sektora odsłonięto narożnik budynku z I w.n.e., który zidentyfikowano jako cellę świątyni. Prace te będą kontynuowane.